

en el sentit no monacal, però alternant amb *sors*, fins amb aquest valor: «rahó deu haver sguardament si s'acorda ab caritat, sperança, justícia --- car totes aquestes virtuts són *sors* de rahó, e rahó no pot avenir --- si és contra ses *sors* --- Lo cavaller --- hac coneixença de sos falliments ---; e en servitut se més, de rahó e ses *sorsors*», *Blanq.*, *NCL*. I, 233.20ss., 234.11; «enteniment havia dues *sors*: la una és memòria, l'altra és volentat», *ib.* II, 230.8.

Ha quedat una supervivència isolada del mot medieval en l'expressió vulgar injuriosa *mala sôr* dirigida a una dona, generalment en ús interpellatiu: des de c. 1915 jo ho havia sentit diverses vegades a Bna., i a StPolM en boca de dones grolleres del baix poble, més aviat pronunciat amb *-rt* (a la manera dels vulgarismes *cort, mari*): «a ont ets, *mala sôr?*» (cridant a una filleta rebel que es feia fonedissa), «té, i té, *mala sôr!*»; el brutal cabrer engrapa pel coll la seva dona: «—Què dius, *mala sôr?*, au, escup, parla: que si no acabes aviat, t'esmoco ---», Coromines (*Silèni*, VIII, 110); alguns en fan *mala sorra* (així ho llegeixo en el *Diari de la Diàspora* de Coromines, març 1939); no crec que això últim es relacioni amb el provençal mod. *sorre* 'germana', ni potser són tampoc idèntics això i algun ús semblant del cast. *mala zorra*. Altrement, si hi ha relació amb l'expressió fr. un *faux frère* 'amic traïdorenc', i amb el vulgar *es un mal hermano*, tampoc amb aquests no hi ha identitat.

L'it. *sorella* apareix, en manlleu ocasional, parlant de les Muses en la ploma renaixentista de l'autor del *Curial*: «aquelles nou egrègies *sorelles*, habitadores del Montè Parnaso» (*NCL*. III, 12).

DERIV.: *Sororal. Sororitat*.

SOR, adj. ant. 'rogenc', germà de l'oc. ant. *saor*, fr. ant. *sor*, probablement d'origen germànic: és versemblant que vingui d'un fràncic *SAUR, germà de l'ags. *séar* 'sec', angl. *sear*, 'marcit, torrat, socarrat', neerl. *mj. sôr* 'sec', a.-al. ant. *sōrēn* 'pansir-se, conseqüenciar-se'. □ I.^a doc.: S. XI.

«Ipsò kavallo *sor*» 1063, *Cart.* St. Cugat II, 300; *sora* «ad Bonus-homo sacerdos alia equa *sora* balçana» 1038 (*BABL* VI, 353) (cf. oc. *baussan*, arag. ant. *yegua balçana*, fr. *baucenc*, *DECH* I, 547b5); «--- meum equum de pilo *sauro*» Vic 1257 (CaCandi, *Misc. Hi. Cat.* II, 431); diversos cavalls qualificats de «*sor*, a la cara blanca, balça» a. 1364 (XTerrado, *Homen. Badia* 1985, n.º 201-219); «*sor*, balça de tres peus» 1364, Terrado, *Arch. Fil. Arag.* XXXVI, 87.

No sols es digué d'equins, sinó d'ocells: «qui pendrà dels dits falcons, vullés que sien *sors* o mudats, aquells no gos pendre ne tresportar a nangun, ne gitar del regne de Mallorques» crida mall. de 1393; amb *d* incorrecta «item dos munterins *sords* que no han volat» 1461, en un inv. del Príncep de Viana (es tracta de falcons munterins de color *sor*). I en la forma occitana *saor*: «Tant vos vey lo cors graciós / los ulls amorosos e rients, / la boca fresqu' e beles dents, / los cabells *sours*, albíts e grans», *Planys del Cavaller Materó*; «mas li seu cabeyll *saor*, / que semblavon

daurat, / eron tan scampat / e tirat e malmès / sobrel seu vis, qui és / may pur que nuylla flor», *Fron-dino e Brisona* (cites que trec en part de Farauo, *Misc. Fabra*, 168-9). En fi els falcons *sors* i mudats, figuren en JRoig: «ab lo laurar, / los aguillons, / tots los falcons, / mudats e *sos*, / sparvès, açtós, / al puny d'hom cuyten» (*Spill*, 6745, puntuació defectiva en l'ed. Chabàs, dolenta en l'ed. Almela, una mica millor en la cita de Farauo).

Ha restat en la toponímia, particularment en el nom del poblet de *Montso(r)* damunt la Pobra de Segur, a l'esquerra del Baix Flamicell, pron. *munsó* (Erinyà, 1957). I més n'hi ha a l'Alt Aragó. El bosc de *La Mata Sora* vesteix de «matorralles rojizos» la Peña del Oruel, damunt S. de Jaca. El Barranco *Soro* afluent del riu d'Ansó. Provant de fer-m'ho explicar, a Echo em digueren que és el color de l'escorça del teix (1966); vaig entendre, doncs, que seria un verd tirant a rogenc fosc, però l'Àngel Satué, que és de Bergua, em rectifica que és taronjat o acarabassat (1966). Aquesta vida més persistent a l'Alt Aragó ja lliga amb el fet que en cast. a penes es troba més que en un inv. arag. de 1379 «una otra potra de pelo *soro*, con lista blanca en la fruent» (*NRAE* II, 711), alguna dada cast. més incerta en el DCEC s. v. JARO. A Ansó *soro* «rojizo, de color pajizo» (Alvar, *Arch. Fil. Arag.* XXII-XXIII, i Pardo Asso).

El mot està molt documentat en fr. ant. *sor* «jaune brun, fauve» [S. XII, Wace; i un *saor* ja S. XI] i oc. ant. *saor*: «les lenges --- del *sor* gascon», *Girart de Rosselhon*, «*saor* ac lo peyl com des peysson» fragment d'Alexandre, «cabil *sor* cum aur» en una Dansa arcaica semifrancesa; «no paretz jes clopa ni mancha, / que bruna, ni *saura* ni blancha / ---», Amanieu de Sescàs, a. 1278 (cites en el gloss. d'Appel, *Chest.*). També *sauro* o *sáur* en algun text antic i modern de l'Alta Itàlia (Piem., Emília). Tant o més estesos els derivats fr. *soreau* (*Montsoreau*), *Sorel*, oc. *Sauret*, *Saureta*. *Saurina* i l'obvi cpt. germànic *Saurimonda* ('la que parla la sacament, castament?') Si el NL del Lluçanès *Spra* és probable que tingui origen pre-romà *AlcM* ho sap encara menys que jo (germ.? = it. *Sora*, *Soracte?*) (cf. *Soresa* > *Súria?*) La dada romànica més antiga és en les glosses de Reichenau, S. VIII, que semblen correspondre a alguna zona de l'Alt Rin, on es llegeix «*rufa: sora*», doncs, aproximadament 'daurat brunenc' (ed. Förster, n.º 111, cf. Hetzer, *BhZRP* VII, 49).

En general hi ha hagut acord dels romanistes a veure-hi un mot d'origen germànic, conformement a l'origen de tants noms de colors i de pèls de cavall, *bru*, *gris*, *blau*, *baucenc*, *rouen* etc.: veg. Diez, *Wb.*, 282; *REW*, 7626; *FEW* XVII, 18-19; Bloch. No hauria estat absurd pensar en el color verd brillant del σαύρος, σαύριον 'dragó, llangardaix', cf. la història de l'adj. LLOR, port. *louro* 'ros'. Però que hi hagué un adjectiu germànic provinent d'una forma comuna SAUR és un fet, car a aquesta base diftongal responen l'ags. *séar*, el neerl. *mj. sôr* i l'a.-al. ant. *sōrēn*; ara bé, encara que el sentit d'aquells dos és 'sec', en anglès *sear* és «whithered, dried up» aplicat a fulles, flors, o a